

nâ quæ superest cum carne, cum mundo, cum diabolo, in quâ victores esse non possunt, nisi cum Dei gratiâ Apostolo obtemperent dicenti » Debitores sumus non carni, ut secundùm carnem vivamus; si enim secundùm carnem vixeritis, moriemini: si autem spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis. »

§ VIII. *Exhibentur motiva præcipuè expendenda cupienti in justitiâ et charitate proficere.*

Peccator ad Deum conversus et justificatus, non solùm de perseverantiâ in bono sollicitus esse debet, verùm etiam de profectu spirituali in gratiâ et charitate, juxta illud Apoc. 22: *Qui justus est, justificetur adhuc*; et illud ad Philip., 1 cap.: *Oro ut charitas vestra magis ac magis abundet*. Ipse etiam Christus se venisse ait in hunc mundum, ut homines non solùm vitam haberent, sed et abundantius haberent.

Ut verò quis magis excitetur ad profectum spiritualem, consideret 1° grande periculum quod imminet animæ desiderium proficiendi abjicienti; teste namque S. Bernardo, non *proficere in viâ Dei descere est*.

2° Consideret brevissimum hoc vitæ spatium homini à Deo concessum, ut incessanter proficiendo in gratiâ et charitate, æternæ gloriæ augmentum promereatur, cujus gloriæ vel unicus gradus incomparabiliter præstat quibuscumque pretiosis et delectabilibus hujus mundi rebus; ut propterea non infundatè dicatur sanctos cum Christo in cælo regnantes, si eis optio daretur, lubenti animo subituros omnium martyrum tormenta, ut hâc viâ gloriam suam (quâ tamen plenè contenti sunt) vel ad unicum gradum augere possent.

3° Duabus prioribus considerationibus excitatus animus ad profectum spiritualem, magis ac magis se applicet ad consideranda tùm immensa Dei in nos collata beneficia, tùm infinitas ejus perfectiones. Si namque horum attentè consideratio amorem Dei facilè gignit in corde peccatoris, ut de proximo ostensum fuit, ita eorundem motivorum penitior ac vivacior consideratio charitatem facilè augebit in corde hominis justi.

SECTIO II.

De secundo remedio generali, quod est oratio, sive petitio divini auxilii, quæ fit vel solo corde, vel etiam ore.

De hoc secundo remedio generali paucis dicam tria: 1° ejus necessitatem ostendam; 2° quæ peccator à Deo petere debeat, et quæ justus, declarabo; 3° denique designabo conditiones quibus orationem stipatam esse oporteat.

§ I. *Necessitas orationis ostenditur.*

Certum est secundùm fidem catholicam peccatorem non posse propriis viribus à peccato resurgere et ad gratiam reparari, sed ad hoc indigere supernaturali Dei auxilio; sed non minùs certum est tale auxilium regulariter non concedi nisi orantibus et petentibus, juxta illud: *Petite, et accipietis*; igitur peccator, ut à peccato resurgat; et in gratiam Dei redeat, debet ad illum confugere per orationem, sive petitionem, divini auxilii, dicens cum prophetâ: *Converte nos, Domine, ad te, et convertemur*.

Deinde, cùm stabilitas et profectus in bono æquè sit

divinæ gratiæ donum, ac prima peccatoris conversio, patet orationem, sive petitionem divini auxilii; non minùs utilem ac necessariam esse peccatori converso, ut in adeptâ justitiâ stare valeat et proficere, quàm nondùm converso, ut justitiam amissam recuperet.

§ II. *Quid peccator à Deo petere debeat, et quid justus, declaratur.*

Cùm primum medium et pro conversione peccatorum, et pro perseverantiâ justorum à nobis assignatum sit meditatio, sive consideratio interna piarum rerum, verò hanc nullus instituere possit sicut oportet, sine gratiâ Dei intellectum illustrante et applicante: « Non enim sufficientes sumus cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis; sed sufficientia nostra ex Deo est, » 2 ad Corinth., 3 c. Primum quod tam peccator quàm justus à Deo petere debet, est illa ipsa gratia Dei, quæ ad meditationem rectè instituendam exigitur; deindè quemadmodùm peccator, ut priùs dictum fuit, debet considerare varia motiva inducentia ad varios actus quibus disponitur ad justificationem, ita et multiplicia auxilia supernaturalia ad eosdem actus eliciendos necessaria à Deo petere debet. Neque enim sola consideratio motivorum ad illorum actuum elicentiam seu exercitium sufficiens est, sed voluntas ad illos supernaturaliter moveri et applicari debet ab eo *qui operatur in nobis, et velle et perficere pro bonâ voluntate.*

Itaque rogandus est Deus à peccatore: 1° Ut ad considerationem divinæ justitiæ salutarè timore carnes illius coufigat. 2° Ut ad considerationem divinæ misericordiæ necnon meritorum Christi Salvatoris, ejusque promis-

sionum de peccatorum veniâ pœnitentibus concedendâ, animum ejus in spem erigat eandem veniam percipiendi. 3° Ut ad considerationem divinorum beneficiorum ac perfectionum infundat ei suâ dilectionem benevolam, atque ex eâ profluens odium ac detestationem peccati.

Præcipua autem quæ justificatus à Deo petere debet ne in peccatum relabatur, sunt: 1° Remotio occasionum externarum peccati, ut sunt, ex gr., pravorum hominum consortia; nimia temporalium rerum copia, vel inopia; et his similia, inter quæ difficile est justitiam et charitatem adeptam conservare. 2° Victoria tentationum sive gratiæ efficaces et victrices, quibus animæ hostes, mundum, carnem et dæmonem superare necesse est.

§ III. *Tres orationis conditiones proponuntur.*

Primus orationis comes, sive conditio, sit humilitas fundata partim in agnitione proprii nihili, ac impotentiae virium naturalium ad quemcumque actum supernaturalem eliciendum; partim in agnitione peccatorum nostrorum, atque defectuum, ob quæ meritò nos indignos reputamus, qui à Deo exaudiamur.

Secundus comes sit fiducia innixa tum omnipotentis Dei infinitâ misericordiâ, tum infinitis Christi Salvatoris meritis ac promissis. Ecquid enim sperare non liceat ab omnipotente et misericordissimo Domino, dùm illum per Filii sui, in quo sibi benè complacuit, merita infinita interpellamus. Verùm de hoc infra latiùs.

Tertius denique comes sive conditio orationis sit perseverantia: « Oportet enim semper orare et nunquàm deficere, » ait Christus, Luc. 18, et Apost. 1 ad Thessal., 5 cap.: « Sine intermissione orate. Ideò namque non ac-

cupimus aliquando quod petimus, quia petere desistimus, » inquit S. Basilius apud S. Thomam, 2-2, q. 93, art. 14. Id ipsum significat cœlestis Magister noster, Luc 11, parabolâ amici mediâ nocte panes petentis ab amico, qui etsi non eò quod amicus ejus esset, tamen *propter improbitatem*, id est, propter instantem et indefessam petendi perseverantiam exauditus fuit.

Petes an non expediat statuere determinata meditandi et orandi tempora, et quæ. — Resp. ad primum affirmative; ita enim fit ut ipsum tempus meditationi et orationi præfixum dum recurrit, moneat hominem obligationis suæ, nihil proinde utilius peccatoribus ad Deum convertendis esse potest, quàm statis temporibus seriò expendere conversionis motiva, ejusque gratiam enixè à Deo deprecari. Tempus autem huic negotio magis conveniens, est matutinum, cum homo primò de lecto surgit, juxta illud psalmi 62 : « In matutinis meditabor in te; » illud psalmi 83 : « Mane oratio mea præveniet te; » tunc enim et sensus magis vigiles esse solent, et animus ab imaginibus rerum externarum liberior. Nec satis est ad cor inveterati præcipuè peccatoris emolliendum, si obiter et quasi in transitu, unius; ex gr., alteriusve *miserere* spatium, cogitet de pœnis inferni, de misericordiâ Dei, de divinis beneficiis et perfectionibus, etc. Item si obiter à Deo petat gratiam conversionis, ore magis quàm corde, dicendo, ex gr. : « Convertete me, Domine, ad te, concede mihi pœnitentiæ donum; » verùm oportet summâ attentione et maturitate ruminare ea quæ nata sunt animum peccatoris ab amore inordinato creaturarum convertere ad amorem Creatoris. Oportet quoque multis et instantibus precibus à Deo postulare conversionis gratiam : cui proinde rei consultum fuerit plures in dies, si per occupationes

liceat horas impendere, donec voluntatis conversio et integra animæ sanitas obtenta fuerit, vel ad minus horam unam, quæ etiam in partes dividi poterit. Et sanè si hic qui in ægritudinem corporalem incidit, nulli tempori aut labori parcit, ut ab eâ sanetur, quis detrectabit per aliquot horarum spatium in dies vacare sanctis meditationibus et orationibus, ut à lethali animi morbo liberetur, seu potius à spirituali morte resurgat ad animæ vitam? Nec peccatoribus tantùm ad veram conversionem aspirantibus, sed justificatis etiam in justitiâ perseverare ac proficere cupientibus, utiliter consulitur cum S. Francisco Salesio, ut per unius saltem horæ spatium, quod et ipsi in partes dividere poterunt, meditationi et orationi quotidie incumbant. Neque est quod hic rursus conquerrantur aliqui ad id sibi tempus deesse : quis enim etsi occupatissimus (si tantillùm salutis suæ affectum et curam habeat) non facillè ex viginti horarum spatio horulam saltem sanctis meditationibus et orationibus insumendam inveniat, detrahendo aliquid temporis superfluo somno, inutilibus confabulationibus, et si opus est, occupationibus concernentibus bonum corporis, licèt aliquantulum necessariis? Si tamen neque hoc fieri potest, ut quandoque accedit ruri in famulis villicorum, quibus totâ ferè æstate ante auroram usque ad vesperam in campis laborandum est; his saltem suadeatur ut labores illos et sudores in spiritu pœnitentiæ Deo offerant, utque si necdùm ad Deum, prout oportet, conversi sint, inter ipsos labores expendant conversionis motiva, Deumque deprecentur interius pro gratiâ conversionis; aut si ex nunc conversi sunt, considerent illa quibus stabiliantur in bono et proficiant, et hoc ipsum à Deo petant. Neque enim labores illi merè corporales, ut sunt, ex. gr., terram fodere, zizania eradi-

care, et his similia, sic animum occupant, ut non permittant aliquid pii considerare, et Deum orare interiùs. Quòd si tamen hæc exercitia in ipsis actionibus et occupationibus externis diù quis continuare non possit, identidem eadem repetat, saltem ad momentum, sæpiùs mentem subtrahendo ad pia quædam considerata, vel ad petendum divinum auxilium, aut etiam ad referendum in Deum id quod agitur. Hunc sanè frequentem orandi modum omnis generis hominibus multùm commendant SS. Patres, præsertim Chrysostomus, homil. 79 ad populum, ubi ait Christum et apostolos docuisse frequentes et breves orationes facere. Aug., epist. 112, c. 10: Nec mirum, quia hæc frequens Dei memoria continet animum in officio, et ad benè operandum multùm juvat, præter auxilium quod impetrat per petitionem divini auxilii, quam adjunctam habet.

Erit autem hic modus orandi, inquit doctissimus pater Suarez, lib. 2 de Rel., cap. 15, non difficilis hominibus, cujuscumque statûs et conditionis sint, si et instructionem habeant; et ad illum applicari incipiant, et paulatim usum acquirant; et sanè si frequentiùs (pergit præfatus doctor) populo prædicaretur, et fideles ad illum exercendum excitarentur; fortassè multi ex communi plebe, aliquâ saltem ex parte illum exercerent, non sine magno fructu.

Denique hic omittendum non est inter officia considerationis internæ et orationis, meritò annumerari quotidianum examen conscientiæ, necnon veniæ de admissis peccatis ac defectibus humilem ac ferventem à Deo deprecationem; cui exercitio tempus maximè conveniens est vespertinum, quòd quietem corporalem proximè antecedit.

SECTIO III.

De tertio remedio generali, quod est singularis devotio erga sacratissimam Domini nostri Jesu Christi humanitatem, ejusque sanctissimam matrem, ac virginem Mariam, necnon erga angelos tutelares.

§ I. De devotione erga humanitatem Christi Domini.

Peccatores singulari erga sacratissimam Jesu Christi humanitatem devotione affectos et per illius merita pro conversionis gratiâ obtinendâ Deo supplices, facilè exaudiri, satis constat ex eo quòd ipse à Patre datus sit mundo, tanquàm advocatus, mediator, et propitiator: primæ ad Timoth. 2: « Unus mediator Dei et hominum, homo Christus Jesus; » et 1 Joan. 2: « Si quis peccaverit, advocatum habemus apud Patrem Jesum Christum justum; et ipse est propitiatio pro peccatis nostris; non pro nostris autem tantùm, sed etiam pro totius mundi. »

Experientiâ etiam constat non paucos consuetudinarios et inveteratos peccatores, quos alia remedia non juverant, postquàm ad crucifixi pedes prostrati dierum aliquot intervallo, per humanitatis ejus merita, Deum optimum maximum enixè deprecati fuerant, exauditos fuisse, et tandem è cæno vitiorum emersisse. Quemadmodùm autem peccatores per specialem erga humanitatem sacratissimam Christi Domini devotionem à peccatis commissis sanantur, ita jam justificati per eandem devotionem à peccatis committendis facilè præservantur, et in adeptâ gratiâ proficiunt. Non enim peccatorum duntaxat, sed et justorum advocatus et mediator est Christus Jesus in

assumptâ humanitate, apud Deum Patrem. Sicut enim dixit se venisse vocare peccatores ad pœnitentiam, et ut per ipsum vitam haberent, ita et ait se venisse ut abundantius vitam haberent. Et hæc ratio est cur sancta Mater Ecclesia orationes omnes quas Deo fundit, hæc formulâ concludere soleat: *Per Jesum Christum Dominum nostrum*; ad significandum nihil se à Deo Patre impetrare, nisi per merita unigeniti Filii ejus, ac nostri Salvatoris. Itaque confessarius tanquàm spiritualis animarum medicus totus sit in commendando pœnitentibus singularem erga sacratissimam humanitatem Christi devotionem, veluti præsentissimum adversùs peccata, et pro virtutibus acquirendis remedium.

§ II. *De devotione erga Matrem Dei sanctissimam Virginem Mariam.*

Ad illum mediatorem, nempè Christum de quo paragrapho priore, si sancto Bernardo credimus, *alio mediatore opus est, nec alter nobis utilior quàm Maria.* In promptu foret longam sanctorum Patrum seriem texere, qui de efficaciâ patrociniî Dei matris et Virginis eximia testimonia scripto ad posteros transmiserunt; sed quid necesse est Augustinos, Laurentios, Justinianos, Ildephousos, Thomas Aquinates, Bonaventuras, Idiotas, Bernardinos Senenses, Anselmos, aliosque quamplurimos insignos Deiparæ præcones adducere, quando ipsa Mater Ecclesia à Spiritu sancto directa, et à quâ omnium Patrum ac doctorum pendet auctoritas, eam mediatricem nostram et advocatam, refugium peccatorum, consolationem afflictorum, Christianorum auxilium, in publicis orationibus ac litiis in dies nominat, et sub eisdem ti-

tulis invocat. Quapropter omnibus peccatoribus pariter et justis specialis etiam erga Mariam devotio à confessariis commendanda est; quia sic est « voluntas Dei, ait doctor Mellifluus, qui totum nos habere voluit per Mariam, qui totius boni plenitudinem posuit in Mariâ; ut proinde si quid spei in nobis est, si quid gratiæ, si quid salutis ab eâ noverimus redundare. »

Inter omnes verò devotionis erga beatissimam Virginem species præcipua esse videtur (absit verbo invidia) devotio sanctissimi Rosarii quod est sacra quædam formula precandi Deum in honorem beatæ Mariæ, quâ per quindecim salutationis angelicæ decades, interjectâ singulis oratione Dominicâ, 15 præcipua redemptionis humanæ mysteria, piis meditationibus recensentur. Hanc devotionem S. P. N. Dominicus, monitu et hortatu B. Virginis, velut singulare præsidium ad evertendas hæreses, et vitia extinguenda, quibus infelix illud seculum, non minùs, imò magis, quàm hodiernum redundabat, incredibili cum animarum fructu olim prædicavit, sicut in officio ecclesiastico quotannis legimus. Et quidni parem fructum hodiè etiam sperare liceat ex praxi adedò salutaris devotionis, quâ fit ut quis vitam Jesu et Mariæ quotidianâ meditatione imitandam sibi proponat, et per merita Filii et Matris necessaria ad salutem à Deo in dies postulet; peccator conversionis gratiam, justus in justitiâ perseverantiam et profectum. Certè S. Franciscus Salesius Genevensium episcopus, Introductione ad vitam devotam, parte 2, cap. 1, n. 7, loquens de Rosario Mariano, ait: « Utilissimus est et commodissimus orandi modus, dummodò id sicut oportet et convenit, legere nôris. » Et S. Carolus Borromæus Romanæ Ecclesiæ cardinalis, archiepiscopus Mediolanensis, cùm 25 martii, anno 1584, *divini* (ita

illud vocat) Rosarii sodalitatē in ecclesiā suā metropolitānā instituendam decerneret, « pietatis exercitiis, et Deo gratissimis devotionibus totam constare asseruit; et ideò, *inquit*, omnes et singulos, ut huic sodalitati nomen suum dent... adhortamur... exemplo moti tot virorum nobilium, piissimorum et doctorum, qui jam in eam tantā utilitate suā ad Dei gloriam, B. V. honorem, et Ecclesiæ catholicæ gaudium admissi sunt. »

Ad hæc Joannes le Jeune, præbiter Oratorii Jesu concionator Gallus, eruditione, eloquentiā et unctione Spiritūs sancti longè celeberrimus, in 1 tomi præfatione ad juvenes concionatores: « Experientia, *inquit*, comperi numerum peccatorum multum diminutum iri in locis, ubi sodalitas Rosarii instituitur, » ideòque hortatur eos ut à patribus sacri ordinis Prædicatorum impetrent facultatem quosvis ad eam admittendi et rosaria benedicendi; insuper, ut sæpè populo annuntient indulgentias illi devotioni annexas, participationem, quā sodales per totum mundum dispersi in mutuis orationibus communicant, ac denique patrocinium beatæ Virginis in articulo præsertim mortis sodalibus impendi solitum.

Idem R. pater Joannes le Jeune, tomo 4, serm. 140, testatur Cæsarem de Bus, fundatorem congregationis Patrum doctrinæ christianæ in Galliā, qui ibidem cum opinione sanctitatis obiit, quatuordecim ultimis annis vitæ suæ, quibus visu privatus fuit, tertio in dies Rosarium evolvisse. Eidem devotioni addictissimos fuisse S. Ignatium de Loyola, et S. Philippum Nerium, aliosque eminentis sanctitatis et doctrinæ viros (ut SS. virgines, Theresiam, Rosam cæterasque omittam) historia vitæ eorumdem luculenter testatur. Ex quo apertè colligitur Rosarium magno in pretio meritò habendum, nedum apud

peccatores, ut illius adminiculo peccatorum veniam consequantur, sed et apud justos et sanctos, ut justificentur adhuc ac sanctiores evadant.

§ III. De devotione erga angelos tutelares.

Devotionem quoque singularem erga angelos tutelares non parum conducere ad emergendum è statu peccati, et ad perseverandum ac proficiendum in gratiā Dei, facile suaderi potest ex eo quòd sicuti dæmon infensissimus humani generis hostis solet homines suggestione malorum et impurorum phantasmatum, aliisque modis ad vitia incitare, et à virtutibus avocare; ita angeli tutelares soleant clientes suos ingerendo bona et pura phantasmata, ad virtutes allicere, et si quandoque in peccatum labantur, ad pœnitentiam stimulare, auxilium etiam divinum ad illam benè peragendam necessarium impetrando. « Adsunt angeli, *inquit* Doctor Mellifluus, serm. 12, in psal. *Qui habitat* et adsunt tibi; non modò tecum, sed etiam prote. Adsunt ut protegant, adsunt ut prosint. Quid sub tantis custodibus timeamus? Tantum sequamur eos. » Quapropter confessarius devotionem erga eosdem angelos sæpiùs commendet pœnitentibus moneatque cum præfato doctore, « ut quoties gravissima cernitur urgere tentatio, et tribulatio vehemens imminere, invocet quisque custodem suum, ductorem suum, adiutorem suum in opportunitatibus, in tribulatione: inclamet eum, et dicat: Domine, salva nos, perimus.